

Verstraete, H. (2025) "De emancipatie van de vrouw, een Westers fenomeen?" *Studiereisverslag, Conférence Olivaint Genootschap*, vol. 70, pp. 89–100.

De emancipatie van de vrouw, een Westers fenomeen?

Hélène Verstraete, Olivaint Genootschap van België, BE

Dit werk gaat over de traditionele, ondergeschikte rol van de vrouw in de Vietnamese en aziatische cultuur, dat geplaatst wordt tegenover de huidige emancipatie die in Vietnam aanwezig lijkt te zijn. Of is dit laatste slechts schijn? De structuur van het werk gaat als volgt: na een korte inleiding wordt er als eerste gekeken naar de traditionele rol van de vrouw in Vietnam, waar de vrouw een hiërarchisch lagere en ondergeschikte rol heeft ten opzichte van de man, hoewel dit laatste licht genuanceerd door de Vietnamese ethnische minderheid genaamd de 'Chams'. Vervolgens licht het werk de ontwikkeling van de vrouwenrechten in Vietnam toe, om deze vervolgens te gaan vergelijken met de westerse emancipatie. Tot slot wordt de huidige situatie bekeken.

1. Inleiding

Gevormd door diepgewortelde culturele en religieuze tradities, voornamelijk het confucianisme, werd de rol van de vrouw traditioneel gedefinieerd door ondergeschiktheid en dienstbaarheid aan mannelijke familieleden. Vrouwen waren vooral verantwoordelijk voor huishoudelijke taken en het opvoeden van de kinderen, terwijl mannen de economische en politieke macht hadden. In deze context lijkt de hedendaagse verschuiving naar gendergelijkheid een radicale breuk met het verleden.

Toch rijst de vraag of deze ogenschijnlijke emancipatie, die zichtbaar wordt in grote steden en door moderne wetgeving, daadwerkelijk de fundamentele genderverhoudingen in Vietnam heeft veranderd, of dat het slechts een oppervlakkige aanpassing is aan globale "trends" en Westerse invloeden. Is de emancipatie van de Vietnamese vrouw authentiek, of is deze een fenomeen dat voornamelijk in de buitenwereld wordt weergegeven, zonder dat het een invloed heeft op het dagelijks leven van Vietnamese vrouwen? Deze vragen hielden mij in de achttien dagen Vietnam

steeds bezig, en een eenduidig antwoord vond ik maar niet. In dit werk zal ik deze vragen dan ook onderzoeken door de traditionele rol van de vrouw in Vietnam te analyseren, de ontwikkeling van vrouwenrechten en emancipatie in de recente geschiedenis te belichten, en de huidige situatie van vrouwen te evalueren.

2. Traditionele rol van de vrouw in Vietnam

2.1 Aziatische en Vietnamese visie op vrouwen: plichten in de plaats van rechten

De Vietnamese cultuur is een die door de eeuwen heen beïnvloed is geweest door heel wat andere beschavingen, waaronder de Chinese, Indiase, en Franse cultuur. De rol van de vrouw in de samenleving is zo een product van deze diverse invloeden. Een rode draad doorheen die invloeden zijn echter wel de traditionele normen en waarden, die diep geworteld zijn in de geschiedenis van het land en in het denken van de burgers.

Duizenden jaren geleden, in het oude Vietnam, waren vrouwen vaak betrokken in het landbouwproces. Hierdoor genoten zij een cruciale rol in de gemeenschap, die hen aanzien en macht gaf. Bovendien was het niet zo dat zij als intrinsiek zwak gezien werden omwille van hun geslacht, en konden zelfs leidende posities hebben. De Trung-zussen (Hai Bà Trưng) zijn een voorbeeld hiervan: circa 40 na Christus, werd de Vietnamese bevolking overheerst door de Chinese Han-dynastie. Twee zussen, Trưng Trắc en Trưng Nhị, startten hiertegen een opstand en stelden een leger op, voornamelijk bestaande uit vrouwen. Met dat leger bevrijdden de zussen een deel van Vietnam, en werden deze tot ‘Koninginnen van Vietnam’ uitgeroepen. Ze regeerden voor drie jaar, maar werden uiteindelijk opnieuw door de Chinezen verslagen, en stierven beiden tijdens de veldslag. Hoewel voorbeelden van sterke vrouwen zoals deze, eerder de uitzondering dan de regel waren, benadrukken ze wel de historische aanwezigheid van sterke vrouwelijke figuren, en dienden ze als voorbeeldfiguren voor jonge meisjes dat, hoewel uitzonderlijk, leidinggevende functies voor vrouwen niet onmogelijk waren.

De grootste invloed op de rol van de vrouw in Vietnam kwam echter enkele eeuwen later, met de verspreiding van het Chinese confucianisme in de zesde eeuw voor Christus, waarin de patriarchale samenleving gepromoot werd. Deze filosofie plaatst mannen bovenaan de sociale hiërarchie, en vrouwen worden geacht een eerder ondergeschikte rol te vervullen die voornamelijk bestaat uit het huishouden en het ondersteunen van hun echtgenoten en families. Volgens Confucianistische waarden moesten vrouwen “de drie gehoorzaamheden en vier deugden”

volgen. Vrouwen hoorden namelijk gehoorzaam te zijn aan hun vader, echtgenoot en zoon. “Vier Vrouwelijke Deugden” (Sì Dé) zijn deze van deugdzaamheid of morele integriteit (Fù Dé), juiste spraak of gepaste manier van spreken (Fù Yán), bescheidenheid of gepaste presentatie (soms ook vertaald als goede manieren of uiterlijk) (Fù Róng) en ijver of toewijding aan huishoudelijke taken (Fù Gōng). Dit kader legde de basis voor de ondergeschikte positie van vrouwen in de Vietnamese samenleving gedurende vele eeuwen.

Sinds het confucianisme is de vrouw in het traditionele Vietnamese gezin verantwoordelijk voor het huishouden, de opvoeding van haar kinderen, het uitvoeren van religieuze rituelen en het behouden van familietradities. Haar waarde wordt onder andere gemeten aan haar vermogen om zonen te baren, die worden gezien als de toekomstige steunpilaren van het gezin. Vooral de oudste zoon draagt van jongsafaan een grote verantwoordelijkheid, omdat hij degene is die later voor zijn ouders zal moeten zorgen (dit is ook een deugd van Confucius: kinderlijke gehoorzaamheid of “Xiao”). Huwelijken werden bijna altijd door de vaders gearrangeerd en werden gezien als een middel om de sociale status en economische stabiliteit van beide families te waarborgen. In de openbare, publieke sfeer hadden vrouwen een erg beperkte rol: ze werden in de gemeenschap vaak gezien als de hoeders van morele en culturele waarden. Posities zoals leiderschap en ondernemingschap waren voor mannen voorbehouden, en werden versterkt door sociale normen die vrouwen ontmoedigden om onafhankelijk te zijn of ambities buiten het huishouden na te streven. Maar ook achter gesloten deuren hadden vrouwen weinig zeggenschap over hun eigen leven en beslissingen, ondanks hun belangrijke rol in het huishouden.

De traditionele Vietnamese samenleving had een rigide beeld van vrouwelijkheid, waarin vrouwen werden verwacht bescheiden, gehoorzaam en opojerend te zijn. Deugdzaamheid werd gezien als de belangrijkste eigenschap van een vrouw, en werd vaak geassocieerd met seksuele zuiverheid en trouw aan haar echtgenoot. Een vrouw die zich niet aan deze normen hield, werd onderworpen aan sociale uitsluiting en schande, wat in een maatschappij-gerichte samenlevingen zoals deze in Vietnam de ergste straf is dat een individu kan worden opgelegd. Tal van literaire werken en volksverhalen verheerlijkten en versterkten deze visie op de vrouwelijke deugden en plichten, en werden meisjes van kleinsafaan aangeleerd. Deze verhalen droegen dan ook bij aan de solidificatie van genderrollen die vrouwen in een ondergeschikte positie hielden.

2.2 Nuance: de Chams

De Cham, een etnische minderheid in Vietnam, heeft een unieke plaats in het culturele landschap van het land. Historisch gezien zijn de Cham afstammelingen van het koninkrijk Champa, een beschaving die bestond van de 2^e tot 15^e eeuw, en gevestigd was langs de centrale

kust van het huidige Vietnam. Hoewel het koninkrijk door Vietnam werd geannexeerd, bleef de Cham-cultuur bestaan, vooral in de provincies Ninh Thuận en Bình Thuận, waar de meerderheid van de Chams nu woont.

Wat de Cham onderscheidt van andere etnische groepen in Vietnam is hun matrilineaire samenleving. Bij een matrilineaire samenleving loopt de verwantschap via de familie van de moeder, en wordt de familielijn doorgedragen door vrouwen. De familie bestaat uit een vrouw en haar echtgenoot, hun dochters en hun echtgenoten, hun ongetrouwde zonen en de kleinkinderen. In het gezin is de moeder het gezinshoofd, en vormt de vrouw de centrale positie in de samenleving. In tegenstelling tot de patriarchale samenlevingen van de andere Vietnamese culturen, zijn de Cham-vrouwen degene die verantwoordelijk zijn voor de overdracht van familiebezit aan de vrouwelijke nakomelingen, en is het hun achternaam die wordt geërfd. Wanneer een zoon trouwt, verlaat deze zijn eigen familie en sluit hij zich aan bij die van zijn nieuwe echtgenote, en niet andersom (zoals in de rest van de Vietnamese culturen). Dit systeem beïnvloedt niet alleen de gezinsdynamiek, maar ook de machtsverhoudingen binnen de Chamsamenleving.

Het is echter belangrijk op te merken dat matrilineaire samenlevingen onder de Cham niet betekenen dat er volledige gelijkheid is tussen de geslachten. Hoewel vrouwen een centrale rol spelen bij de overdracht van erfgoed en gezinsorganisatie, behouden mannen vaak machtsposities op politiek en religieus gebied. In de meeste Cham-gemeenschappen zijn priesters en andere religieuze leiders overwegend mannen, en zijn zij degene die de belangrijke rituelen en ceremonies, en daarbij ook overwegend de gemeenschap, leiden. Bovendien heeft de modernisering en groeiende invloed van de dominante patriarchale culturen in Vietnam, een zekere impact op de Cham-gemeenschap: een groot deel van hun tradities werden verwaterd en vervangen door meer patriarchale structuren. Bovendien behouden de jongere generaties deze tradities niet, wanneer zij naar stedelijke gebieden migreren, maar adopteren ze de patriarchale tradities en structuren.

3. De ontwikkeling van de vrouwenrechten en emancipatie in Vietnam

De eerste georganiseerde vrouwenrechtenbewegingen in Vietnam ontstonden tijdens de koloniale periode, toen de Franse overheersing leidde tot een groeiende bewustwording van sociale ongelijkheden. Enerzijds introduceerde de koloniale regering westerse ideeën over gendergelijkheid en moderniteit, wat leidde tot de oprichting van scholen en organisaties die gericht waren op de emancipatie van vrouwen. Anderzijds handhaafde de koloniale overheid de patriarchale structuren van de traditionele Vietnamese samenleving, wat de vooruitgang van vrouwenrechten beperkte. Vrouwen begonnen zich te verenigen in organisaties die pleitten voor

onderwijs, politieke rechten en sociale hervormingen. Dit was een tijd van groeiend nationalisme, en veel van deze vroege feministische bewegingen waren nauw verbonden met de bredere strijd voor onafhankelijkheid.

Ook bracht de komst van het communisme in Vietnam een fundamentele verandering in de positie van vrouwen. De communistische ideologie namelijk, promootte formele gelijkheid tussen mannen en vrouwen als onderdeel van de bredere sociale revolutie. Vrouwen werden aangemoedigd om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en politieke activiteiten, en er werden maatregelen genomen om gendergelijkheid te bevorderen, zoals het recht op onderwijs en arbeid.

Tijdens de Vietnamoorlog waren vrouwen essentieel voor het succes van de onafhankelijkheidsbeweging, waar zij als guerrillastrijders, verpleegsters, en logistieke ondersteuners bijdroegen. Naar schatting dienden 10.000 vrouwen in Vietnam, onder meer als verpleegsters, maar ook in administratieve functies, militaire inlichtingendiensten of luchtverkeersleiding. Hun betrokkenheid in de oorlog leidde tot een toename van hun maatschappelijke status en respect, en versterkte hun positie in de naoorlogse samenleving. Na de oorlog werden veel van deze vrouwen leiders in hun gemeenschappen en speelden ze een actieve rol in de wederopbouw van het land. Een voorbeeld hiervan is Nguyễn Thị Định. Zij begon als een jonge revolutionair en groeide uit tot een van de leiders in de strijd tegen de Franse koloniale overheersing en later tegen de Amerikaanse troepen in Zuid-Vietnam. Ze was een van de oprichters van de “Long-Haired Army”, een vrouwelijke guerrillagroep die een belangrijke rol speelde in de Vietnam oorlog. Na de oorlog bleef Nguyễn Thị Định een invloedrijke leider. Ze werd vicevoorzitter van de Vietnamese Vrouwenunie en speelde een belangrijke rol in de wederopbouw van het land, met name in het ondersteunen van vrouwen en kinderen die zwaar hadden geleden onder de oorlog. Ze pleitte voor vrouwenrechten en -onderwijs en was betrokken bij verschillende sociale programma's die gericht waren op de verbetering van de levensomstandigheden van vrouwen en hun families. Haar werk hielp de maatschappelijke status van vrouwen in Vietnam te verhogen, en haar leiderschap diende als een inspirerend voorbeeld voor vele andere vrouwen in het land. Nguyễn Thị Định werd uiteindelijk vicevoorzitter van de Staatsraad van Vietnam, een van de hoogste posities in de regering.

Ten slotte heeft de Vietnamese regering sinds de hereniging van Vietnam in 1975, verschillende wetten en beleidsmaatregelen ingevoerd om gendergelijkheid te bevorderen. De grondwet van 1992 erkent formeel de gelijkheid van mannen en vrouwen, en de overheid heeft wetgeving ingevoerd om discriminatie te bestrijden en vrouwen te beschermen tegen huiselijk geweld. In de afgelopen decennia heeft Vietnam aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van vrouwenrechten, met name op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg. Vrouwen kregen gelijke toegang tot onderwijs, en de kloof tussen mannen en vrouwen in de arbeidsmarkt zou kleiner zijn geworden. De overheid heeft ook quota ingevoerd om de participatie van vrouwen in de politiek te vergroten.

Desondanks blijven er aanzienlijke uitdagingen bestaan. Traditionele genderrollen en discriminatie blijven hardnekkig, vooral in landelijke gebieden waar patriarchale normen sterker aanwezig zijn. Daarnaast is er een aanzienlijke kloof tussen de formele wetgeving en de implementatie ervan, wat betekent dat veel vrouwen nog steeds te maken hebben met discriminatie en geweld.

3.1 Vergelijking met de westerse emancipatie

Door culturele, historische en politieke contexten, kun je in een vergelijking van vrouwenemancipatie in Vietnam en het Westen zowel overeenkomsten als verschillen terugvinden. In het Westen is vrouwenemancipatie in grote mate gevormd door de Verlichting, het liberalisme en de sociale bewegingen van de 19e en 20e eeuw, die de focus legden op individuele rechten en gendergelijkheid. In Vietnam daarentegen, komt het concept voor uit collectivistische en communistische ideologieën, waarin vrouwenemancipatie werd gezien als onderdeel van een bredere sociale revolutie.

Het belangrijkste verschil tussen de westerse en Vietnamese benadering, is de nadruk op collectiviteit versus individualiteit. In het Westen wordt emancipatie vaak benaderd vanuit een individualistisch perspectief, waarbij persoonlijke vrijheid en zelfbeschikking centraal staan, en de strijd voor rechten en gelijkheid draait om het versterken van individuele autonomie. In Vietnam daarentegen, wordt emancipatie gezien als een collectieve verantwoordelijkheid, waarin de bevrijding van de samenleving als geheel prioriteit heeft. Dit collectieve perspectief weerspiegelt de nadruk op solidariteit en gemeenschappelijke doelen, waarbij het welzijn van de gemeenschap boven individuele belangen wordt gesteld. Waar het Westen de nadruk legt op juridische en politieke gelijkheid, richt Vietnam zich meer op economische en sociale participatie.

Een ander verschil ligt in de manier waarop genderrollen worden benaderd. In het Westen hebben feministische bewegingen als doel de traditionele genderrollen en patriarchale structuren waar de man macht heeft over de vrouw, te ontmantelen. Ze streefden naar radicale veranderingen in sociale en economische structuren om vrouwen gelijke kansen en autonomie te bieden. Dit is niet zo in Vietnam: hoewel vooruitgang is geboekt op het gebied van gendergelijkheid, zoals in onderwijs en arbeidsmarktparticipatie, blijven traditionele genderrollen stevig verankerd in de samenleving. Dit betekent dat Vietnamese vrouwen, ondanks het hebben van gelijke rechten, vaak nog geconfronteerd worden met culturele verwachtingen die hen in traditionele rollen van zorgzaamheid, familieverantwoordelijkheden en ondergeschiktheid plaatsen.

Toch zijn er ook overeenkomsten tussen westerse en Vietnamese concepten van vrouwenemancipatie. Beiden hebben gestreefd naar een verbetering van de positie van vrouwen in de samenleving, en beiden erkennen de noodzaak van gelijke kansen, zoals toegang tot onderwijs,

werkgelegenheid en politieke participatie. Daarnaast zijn beiden ook voortdurend in ontwikkeling. De westerse waarden, zoals individuele vrijheid, gendergelijkheid en vrouwenrechten, kennen een grote invloed op de manier waarop Vietnamese vrouwen hun eigen positie in de samenleving zien. Deze waarden zijn vooral zichtbaar in stedelijke gebieden, waar jonge vrouwen steeds meer streven naar onafhankelijkheid en carrières buiten het traditionele huishouden. Westerse bedrijven en NGO's hebben ook programma's geïntroduceerd die gericht zijn op de empowerment van vrouwen, wat heeft bijgedragen aan een groeiend bewustzijn van gendergelijkheid.

4. De huidige situatie: emancipatie of schijn?

4.1 De golf van traditionalisme in Rusland en China: opkomst van extreem-rechts en de afwijzing van gendergelijkheid

Zowel Rusland als China hebben een rijke geschiedenis van traditionele waarden die diep geworteld zijn in hun culturele identiteit, die eind de jaren negentig behoorlijk aan het vervagen was onder invloed van pro-Westers gedachtengoed. Hierop ontstond een tegenreactie gestuurd door extreem-rechtse partijen, die voor een heropleving van traditionalisme zorgden. In de laatste decennia worden progressieve ideeën, zoals gendergelijkheid, vaak afgeschilderd als een ideologisch wapen van het Westen of als linkse propaganda, dat louter tot doel heeft om sociale onrust te veroorzaken en de traditionele normen te ondermijnen. Deze ontwikkeling is hoofdzakelijk een politieke strategie, waarin overheden en invloedrijke groeperingen teruggrijpen naar conservatieve waarden om de maatschappelijke orde te handhaven en hun machtsbasis te versterken.

In Rusland is deze herbeleving van traditionalisme gestuurd door de Russische Orthodoxe Kerk, die een belangrijke speler is geworden op politieke vlak. De kerk promoot traditionele gezinswaarden en verzet zich fel tegen feministische bewegingen. Deze laatste worden beschuldigd van het verspreiden van 'westerse decadentie', en feministen worden als vijanden van de staat en bedreigingen voor de 'Russische ziel' bestempeld. Een vergelijkbaar patroon is zichtbaar in China, waar het de Communistische Partij is die de nadruk legt op "traditionele Chinese cultuur" als een manier om nationale eenheid te bevorderen en het morele weefsel van de samenleving te versterken. De partij ziet gendergelijkheid als een bedreiging voor de stabiliteit van het gezin en, bij uitbreiding, voor de staat, en classificeert het concept als een westers idee dat niet past binnen de Chinese culturele waarden. Feministische activisten worden er dan ook vervolgd en gecensureerd. De afkeer van gendergelijkheid wordt vaak doorgetrokken naar andere maatschappelijke kwesties,

zoals LGBTQ-rechten, die eveneens worden gezien als bedreigingen voor de traditionele familie-eenheid. Door deze kwesties te politiseren, hebben zowel Rusland als China een krachtige vijand gecreëerd waarmee zij hun bevolkingen kunnen mobiliseren tegen zogenaamde buitenlandse inmenging.

De opkomst van deze extreem-rechtse tendens heeft naast ideologische, ook reële gevolgen voor de rechten van vrouwen in beide landen. Zo werden bijvoorbeeld in Rusland bepaalde wetten die huiselijk geweld criminaliseren, verzwakt, en wordt onder andere ook abortus steeds meer beperkt onder druk van conservatieve groeperingen. China heeft een vergelijkbare koers gevolgd, waarbij traditionele familiewaarden worden gepromoot ten koste van vrouwenrechten. De Chinese overheid heeft onder andere een beleid ingevoerd dat moederschap en huwelijk bevordert als een 'nationale plicht' voor vrouwen, de druk op vrouwen om te trouwen en kinderen te krijgen vergroting. In beide landen is er een duidelijke terugslag tegen feministische bewegingen en progressieve ideeën, waar onder mom van "traditionele waarden" en "bescherming van de nationaliteit" begrippen zoals (gender)gelijkheid in diskrediet gebracht worden en vrouwen terug worden gedrongen naar traditionele ondergeschiktheid. Niet alleen wordt de individuele vrijheid van vrouwen aan banden gelegd, maar ook de patriarchale structuren van voordien worden opnieuw verstevigd en gepromoot.

Na dit alles, is vraag die hieruit voortvloeit dan ook of deze tendens enige invloed heeft op Vietnam. Hoewel er duidelijk gezegd werd dat "China China is, en Vietnam Vietnam", is het land historisch gezien al altijd sterk beïnvloed geweest door China, zij het door bezetting, dan wel door gelijkaardige ideologie. Ook op dit vlak is het antwoord onmiskenbaar "ja". Vietnam bevindt zich op een kruispunt van culturele en politieke invloeden, waarbij de nabijheid van China, maar ook de historische banden tussen de twee landen een aanzienlijke rol spelen. Net als in China wordt in Vietnam steeds meer nadruk gelegd op traditionele waarden en gezinsstructuren, als een middel om nationale eenheid te bevorderen en maatschappelijke stabiliteit te handhaven. De Vietnamese overheid, die sterk onder invloed staat van de Chinese benadering, vertoont een vergelijkbare politieke benadering van concepten zoals gendergelijkheid, waarbij deze laatste vaker wel dan niet wordt beschilderd als een westerse invloed die in strijd is met de Vietnamese culturele normen. Feministische bewegingen in Vietnam staan onder toenemende druk, en gendergelijkheid en LGBTQ-rechten worden gepresenteerd als bedreigingen voor de traditionele familie-eenheid en de stabiliteit van de samenleving. Deze tendens weerspiegelt dan ook de bredere strategie van China, die erop gericht is om traditionele waarden te versterken en buitenlandse invloeden te weerstaan, en maakt duidelijk dat de invloed van China op Vietnam niet alleen economisch en politiek is, maar ook cultureel en ideologisch.

4.2 Focus op het huidige Vietnam

Hoewel er een grote kloof is tussen wetgeving en handhaving, is het belangrijk te benadrukken dat Vietnamese vrouwen formeel, op papier, dezelfde rechten hebben als mannen en er bovendien aanzienlijke verbeteringen zijn in hun economische en sociale positie. Vrouwen nemen deel aan de arbeidsmarkt, hebben toegang tot onderwijs, en bekleden zelfs politieke functies. Helaas zijn er grote verschillen tussen de wetgeving en de realiteit van het dagelijks leven, en blijft de vraag bestaan of deze emancipatie meer schijn dan werkelijkheid is.

Economisch gezien hebben Vietnamese vrouwen toegang tot een breed scala aan werkgelegenheid, variërend van landbouw tot de industrie en dienstverlening. De economische hervormingen van Đổi Mới, die in de jaren tachtig werd doorgevoerd, hebben bijgedragen aan een snelle economische groei en hebben nieuwe kansen voor vrouwen gecreëerd. Vrouwen werken tegenwoordig in vrijwel alle sectoren van de economie en dragen substantieel bij aan het gezinsinkomen. Politiek gezien hebben vrouwen in Vietnam formeel gelijke rechten, en de overheid heeft quota ingevoerd om hun vertegenwoordiging in politieke organen te vergroten. Toch blijven vrouwen ondervertegenwoordigd in de hogere graden van de politieke macht, en is veel van hun politieke deelname symbolisch, zonder dat zij een echte invloed hebben op beleidsvorming. Ook sociaal gezien, is er ondanks de groeiende erkenning van de rechten van vrouwen, een zekere overheersing van de traditionele genderrollen. In veel huishoudens wordt van vrouwen nog steeds verwacht dat ze de primaire zorgverleners zijn, zelfs als ze werken. Deze dubbele last heeft als gevolg dat er, ondanks de formele gelijkheid die in de wetten bestaat, in realiteit niet veel van die gelijkheid overblijft.

De snelle urbanisatie en economische groei in Vietnam hebben zowel positieve als negatieve gevolgen gehad voor de rol van vrouwen. Aan de ene kant heeft urbanisatie geleid tot meer werkgelegenheid en opleidingsmogelijkheden voor vrouwen, vooral in stedelijke gebieden. Vrouwen hebben meer vrijheid om hun eigen keuzes te maken en te streven naar carrières buiten het traditionele huiselijke domein. Aan de andere kant heeft de snelle industrialisatie geleid tot een toename van informele arbeid, waar vrouwen veel worden uitgebuit en geen toegang hebben tot sociale bescherming. Daarnaast heeft de economische groei ook geleid tot nieuwe vormen van ongelijkheid tussen vrouwen in stedelijke gebieden, die toegang hebben tot onderwijs, gezondheidszorg en werkgelegenheid, en meer de vrijheid krijgen om hun eigen leven te leiden, en vrouwen op het platteland, die geen toegang hebben tot dezelfde kansen. In plattelandsgebieden blijven traditionele genderrollen dominant: meisjes hebben vaak beperkte tot geen toegang tot onderwijs en worden meer wel dan niet gedwongen om te stoppen met school, om in het huishouden mee te helpen of om te trouwen. Ook hebben zij vaak geen toegang tot

gezondheidszorg, en zijn hun economische kansen beperkt tot landbouw en informele arbeid. De druk om traditionele rollen te vervullen is op het platteland groter, en vrouwen hebben minder mogelijkheden om hun eigen leven te bepalen.

Maar ook in de stedelijke gebieden is er van complete gelijkschakeling geen sprake. Ondanks de formele vooruitgang op het gebied van vrouwenrechten, blijven Vietnamese vrouwen geconfronteerd met uitdagingen zoals discriminatie op de werkvloer, lagere lonen dan mannen voor hetzelfde werk en mindere kansen op promoties, vooral in sectoren waar vrouwen oververtegenwoordigd zijn, zoals de textielindustrie.

Daarnaast blijft het ook op sociaal vlak steken, en blijven problemen zoals huiselijk geweld aanwezig in Vietnam, ondanks inspanningen van de overheid en maatschappelijke organisaties om het aan te pakken. Culturele normen die geweld tegen vrouwen rechtvaardigen en deze als een privékwestie bestempelen, maken het moeilijk voor vrouwen om bescherming te zoeken en gerechtigheid te krijgen. Veel vrouwen zijn bang om geweld te melden vanwege de sociale stigma's die ermee gepaard gaan.

5. Conclusie

De huidige situatie van vrouwen in Vietnam is er een van veel contrasten, en een eenduidig antwoord op de vraag kan niet worden gegeven. Dit verklaart de onduidelijkheid en vraagtekens in mijn nota's gedurende de achttien dagen in Vietnam. Hoewel er formele vooruitgang is geboekt op het gebied van vrouwenrechten en emancipatie, blijven er aanzienlijke uitdagingen bestaan, vooral op het gebied van discriminatie, huiselijk geweld en toegang tot kansen. Urbanisatie en economische groei hebben nieuwe mogelijkheden gecreëerd, maar creëerden ook nieuwe vormen van ongelijkheid. Het blijft de vraag of de emancipatie van vrouwen in Vietnam diepgaand en duurzaam is, of dat het voornamelijk een kwestie is van schijnbare vooruitgang zonder substantiële veranderingen in de onderliggende maatschappij.

Ook de vraag of deze emancipatie slechts een aanpassing aan westerse invloeden is, is te complex voor een eenduidig antwoord. Aan de ene kant zijn er duidelijke tekenen van vooruitgang, zoals de toename van vrouwen in de arbeidsmarkt, het onderwijs, en de politiek, die lijken te wijzen op een reële verschuiving in de positie van vrouwen in de Vietnamese samenleving. Aan de andere kant is er het argument dat deze emancipatie oppervlakkig is en voornamelijk het resultaat is van externe druk en globalisering. Het lijkt dat onderliggende patriarchale structuren nog steeds zogoed als intact zijn, en dat de vooruitgang van vrouwenrechten meer een kwestie is van conformiteit met internationale normen, dan van een daadwerkelijke verandering in de sociale en culturele

houding ten opzichte van vrouwen. De realiteit ligt wellicht ergens in het midden. De emancipatie van vrouwen in Vietnam is ongetwijfeld beïnvloed door westerse waarden en globalisering, maar er zijn ook interne factoren die hebben bijgedragen aan deze verandering. De betrokkenheid van vrouwen in de onafhankelijkheidsbeweging en de oorlogen, heeft bijvoorbeeld geleid tot een bredere erkenning van hun capaciteiten en rechten. Bovendien hebben economische en sociale veranderingen binnen Vietnam zelf bijgedragen aan de verbetering van de positie van vrouwen.

Aansprakelijkheidsclausule

Dit artikel geeft enkel de visie van de auteur weer en het Olivaint Genootschap van België, vereniging zonder winstmerk, kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.

Bibliografie

- Bélanger, D. (2004). "Indochina: Gender policies and gender relations." in *Gender and Development*, pp. 34-44.
- Bélanger, D. and Liu, J. (2008), "Education and inequalities in rural Vietnam in the 1990s" in *Asia Pacific Journal of Education*, pp. 51-52.
- Duong, K. (2001). "Gender equality and women's issues in Vietnam: The Vietnamese woman today and the social ethics of gender equality." in *UNESCO, Social Sciences Research Council*.
- Duong, W.N. (2001), "Gender Equality and Women's Issues in Vietnam: The Vietnamese Woman - Warrior and Poet" in *Pacific Rim Law and Policy Journal Association*, p. 191.
- Goodkind, D. (1995). "Rising gender inequality in Vietnam since reunification." in *Pacific Affairs*, 342-359.
- Nguyen, C. (2012), "Gender Equality in Education, Health Care, and Employment: Evidence from Vietnam" in *Munich Personal RePEc Archive*, pp. 1-24.
- Nguyen D.H. (2023), "Social policy in gender equality, empowerment and opportunities for women and girls in Vietnam" in *Revista de Investigaciones Universidad del Quindío*, pp. 275-284.
- Nguyen, H. H. (2019). "Confucianism and the conception of women in Vietnam." in *Asian Journal of Women's Studies*, pp. 155-171.
- Quyen, T.T. and Tuan, T.H. (2022), "Tourism impacts of poverty alleviation on ethnic households, comparing difference between Cham, Khmer, and Chinese ethnic households in An Giang province, Viet Nam" in *International Journal of Professional Business Review*, pp. 1-22.
- Safak, B.M. (2010), "The impact of Doi Moi on Gender equality in Vietnam" in *Global Crossroads: Rethinking Dominant Orders in Our Contested World*, pp. 339-343.
- Vu, T.M. and Yamada, H. (2024), "The impacts of Confucianism on gender inequality in Vietnam" in *The Journal of Economic Inequality*, pp. 165-184.
- Vu, T. T. H. (2017). "The impact of global capitalism on women's lives in Vietnam: Lessons from the textile industry." in *Gender, Work & Organization*, pp. 281-299.

